

IFLA/UNESCO Manifest voor Schoolmediatheken

De rol van de schoolmediatheek bij het onderwijzen en levenslang leren voor allen.

De schoolmediatheek verschaft de informatie, inhoud en ideeën die noodzakelijk zijn om succesvol te functioneren in de informatie- en kenniswereld van vandaag. De schoolmediatheek levert een bijdrage aan Levenslang Leren en ontwikkelt de verbeelding. Hierdoor kunnen studenten zicht ontwikkelen tot verantwoordelijke burgers.

De opdracht van de schoolmediatheek

De schoolmediatheek stelt onderwijsdiensten, leermiddelen, en informatiebronnen ter beschikking aan alle leden van de schoolgemeenschap zodat zij in staat worden gesteld kritisch te leren denken en efficiënte gebruikers te worden van informatie in allerlei formaten en media. Schoolmediatheken maken deel uit van het brede informatienetwerk, zoals beschreven in het Unesco-manifest voor openbare bibliotheken.

Het mediatheekpersoneel ondersteunt het gebruik van boeken en andere informatiebronnen variërend van fictie tot documentatie, van gedrukte tot elektronische informatie, zowel binnen de mediatheek als daarbuiten. De informatiebronnen complementeren en verrijken de leerboeken, lesmaterialen en methodieken.

Het is aangetoond dat bij samenwerking tussen mediathecarissen en leraren, de studenten een hoger niveau behalen in lees-, schrijf- en leervaardigheden, in het oplossen van problemen en in informatieve en communicatieve vaardigheden.

De diensten van de schoolmediatheek moeten ter beschikking gesteld worden aan alle leden van de schoolgemeenschap, zonder onderscheid van leeftijd, ras, geslacht, religie, nationaliteit, taal, professionele of sociale status. Specifieke diensten en materialen moeten geleverd worden aan hen die geen toegang hebben tot reguliere mediatheekdiensten en -materialen.

Toegang tot de diensten en de collectie moet gebaseerd zijn op de Universele Verklaring van Rechten van de Mens van de Verenigde Naties en mogen niet beïnvloed worden door ideologische, politieke of religieuze censuur, noch door commerciële belangen.

Wetgeving en netwerken

De schoolmediatheek is een essentiële factor in het beleid ter bevordering van lees- en schrijfvaardigheden, educatie, informatievoorziening en economische, sociale en culturele ontwikkeling. De lokale, regionale en nationale overheden zijn verantwoordelijk voor het ondersteunen van dit beleid door middel van specifieke wetgeving en richtlijnen.

De schoolmediatheek moet kunnen beschikken over voldoende en op lange termijn gegarandeerde budgetten voor bekwaam personeel, materialen, technologieën en diensten. Alle diensten en faciliteiten van de mediatheek moeten kosteloos beschikbaar gesteld worden.

De schoolmediatheek is een essentiële partner in het lokale, regionale en nationale bibliotheek- en informatienetwerk.

In die gevallen waar de schoolmediatheek faciliteiten en/of middelen deelt met een ander type bibliotheek, bijvoorbeeld een openbare bibliotheek, moeten de unieke doelen van de schoolmediatheek erkend en behouden worden.

Doelen van de schoolmediatheek

De schoolmediatheek is een integraal onderdeel van het onderwijsleerproces.

De volgende punten zijn essentieel voor de ontwikkeling van de leer-, schrijf en informatievaardigheden, het onderwijs, het leren en de cultuur en zij vormen de kerntaken van de schoolmediatheek:

- het ondersteunen en verrijken van de educatieve doelen zoals bepaald in de missie en het curriculum van de school;
- het ontwikkelen en onderhouden van het lees- en leerplezier bij kinderen;
- de mogelijkheden bieden om ervaringen op te doen in het ontwikkelen en gebruiken van informatie voor kennis, begrip, creativiteit en ontspanning;
- het ondersteunen van alle leerlingen bij het leren en in het toepassen van informatievaardigheden voor het evalueren en het gebruiken van informatie, ongeacht vorm, formaat of medium, rekening houdend met gevoeligheden die bestaan voor de manieren van communicatie binnen een gemeenschap;
- het aanbieden van toegang tot lokale, regionale, nationale en internationale bronnen en het creëren van gelegenheid voor leerlingen om in contact te komen met diverse ideeën, ervaringen en opvattingen;
- het organiseren van activiteiten die het culturele en sociale bewustzijn bevorderen;
- het samen werken met leerlingen, leerkrachten, administratief personeel en ouders om de missie van de mediatheek te realiseren;
- het onderschrijven van het idee dat intellectuele vrijheid en toegang tot informatie bijdraagt aan verantwoord burgerschap en deelname aan democratie;
- het bevorderen van lezen alsmede middelen en de diensten van de schoolmediatheek naar de hele schoolgemeenschap toe en daarbuiten.

De schoolmediatheek vervult deze functies door beleid en diensten te ontwikkelen, door bronnen te selecteren en te verwerven, door fysieke en intellectuele toegang te verlenen tot geschikte informatiebronnen, door instructie en begeleiding aan te bieden en door het in dienst nemen van goed opgeleid personeel.

Personeel

De schoolmediathecaris is een professioneel opgeleid en gekwalificeerd personeelslid die verantwoordelijk is voor de planning en het management van de schoolmediatheek. Hij wordt hierbij ondersteund door voldoende en bekwame medewerkers. Zij werken samen met alle leden van de schoolgemeenschap en onderhouden contacten met openbare en andere bibliotheken.

De rol van de schoolmediathecaris zal variëren, afhankelijk van de financiële mogelijkheden, het leerplan en de onderwijsmethodologie van de school binnen de nationale financiële en wettelijk structuur. Binnen de schoolspecifieke context dienen schoolmediathecarissen kennis te hebben van informatiebronnen, bibliotheekmanagement en -beheer en te beschikken over pedagogische en didactische vaardigheden, zodat zij in staat zijn om een effectieve en efficiënte dienstverlening te ontwikkelen en ter beschikking te stellen.

In een wereld waarin netwerken steeds belangrijker wordt, moeten schoolmediathecarissen zeer competent zijn in het plannen en onderwijzen van informatievaardigheden aan zowel leerkrachten als leerlingen. Daarom is het van belang dat zij hun vakbekwaamheid ontwikkelen en bijhouden.

Praktijk en beheer

Om verzekerd te zijn van een effectieve en verantwoordelijke werkwijze moet het volgende in het oog gehouden worden:

- er moet een beleid voor de schoolmediatheek geformuleerd worden waarbij de doelstellingen, de prioriteiten en de dienstverlening bepaald worden in relatie met het leerplan;
- de schoolmediatheek moet georganiseerd en in stand gehouden worden volgens professionele criteria;
- de diensten moeten toegankelijk zijn voor alle leden van de schoolgemeenschap en functioneren binnen de context van de lokale gemeenschap;
- samenwerking met leerkrachten, directie, administratief en ondersteunend personeel, ouders, overige mediathecarissen en informatieprofessionals en met andere groepen uit de lokale gemeenschap moet aangemoedigd worden.

Uitvoering van het manifest

Regeringen worden aangespoord om via hun ministerie van onderwijs, strategieën, beleid en plannen te ontwikkelen, ter implementatie van de principes van dit manifest. De plannen moeten o.a. inhouden dat dit manifest wordt verspreid zowel in de initiële als voortgezette opleidingen voor bibliothecarissen en leerkrachten.

Dit manifest werd voorbereid door de International Federation of Library Associations and Institutions en werd goedgekeurd door de Unesco op de algemene conferentie in november 1999.

1. Onder schoolmediatheken wordt verstaan: schoolbibliotheken, schoolmediatheken, schoolinformatiecentra, open leer centra et cetera
2. onder studenten wordt verstaan: studenten en leerlingen, vanaf basis- tot en met hoger onderwijs.

Vertaling: Helen Boelens, lid LWSVO en ENSIL en Lourense Das, beleidsmedewerker LWSVO en coördinator ENSIL